

Modderduivel

Harm Puite

Modderduivel

Voor Natural Lion Diola Ebrima Kouly en Mustapha Slaby

Amsterdam, einde 2025 derde gewijzigde druk op
Romandruk door Brave New Books
Op het voorblad: Fossiele modderduivel in Teylers
Museum, Haarlem.
ISBN:9789464807059
© Harm Puite

Alles is hier

Brullende golven komen van oneindig ver aangerold
doven in trage rimpels zand.
Zon droogt ze en wind wist ze uit.

Een man blijft achter op de vloedlijn
een vrouw buigt zich over hem

Alles is hier	5
Dood, levend?	8
Water	13
De zee	26
Margela	30
Keita, Angel, Keita?	39
Bijna een vogel	51
Het verhaal van Mahmud de taxichauffeur	68
Van kip naar pakezel	75
De Engelse piloot	80
Het huis	93
Sholo en Keita	107
Tekens	117
De chauffeur	124
Dit is Bamako	127
Kleine witte vogels	137
Ontsnapping	143
Familie terugvinden	149
Replay	160

De werf van Joaquim	163
Restaurant Atlantique	172
Onvertaalbaar	179
De dokter	185
Keita's vrouwen	198
De toerist	211
Salimati	221
De ontketende olifant	233
Motorduivel	241
Dankwoord	257

Dood, levend?

Leeft hij nog? Margela heeft hem voorzichtig met haar vingertoppen aangeraakt. Hij voelt koud en plakkerig en ligt met zijn gezicht naar beneden. Er kleeft zand op zijn billen en er ligt zand in de kuiltjes op zijn rug. Groene slierten zitten in zijn lange haren. Rug en benen zijn opgedroogd maar zijn voetzolen zijn nog nat. Hij is naakt. Er plakt een rood broekje aan zijn linkerbeen.

Hij ligt vlak naast de zwarte rotsen die op deze plek ver de zee in reiken. De golven hebben hem daar achtergelaten. Nu houden ze zich onschuldig kabbelend en belletjes blazend bezig met nesten van gekleurde nylon draden met haaieneieren.

Ze werpt een snelle blik om zich heen en trekt aan zijn schouder om hem te draaien. Het lukt niet, hij is te zwaar of hij plakt aan het natte zand. Ze trekt aan de arm die onder zijn borst gevouwen ligt en dan lukt het wel. Als ze hem weer op het zand laat zakken blijft een been half gedraaid liggen. Het lijkt een elegante dansbeweging maar er is niks elegant aan deze man.

Het is een gestrande zeebewoner, even leeg en doods als de schelpen of de gestolde kwallen en de krabben met hun gebroken poten. Allemaal hebben ze hier hun einde gevonden. Hij is niet week of breekbaar of leeg maar hij is zwaar en bewegingloos als het met water verzadigde zand. Er kleeft zand op zijn gezicht. Ze veegt het af en dan stopt ze. Ze ziet wie het is.

Het is Keita.

Ze wist het. Ze wist het de hele tijd. Meteen toen ze hem had zien liggen wist ze het.

Is hij dood?

Ze duwt met beide handen hard op zijn borst, wrijft en duwt en probeert hem zo tot leven te wekken maar ze weet niet hoe je dat doet.

Ze weet niet eens of ze hem wel tot leven wil zien komen.

Ze buigt zich diep over hem heen, drukt haar mond op zijn korrelige lippen en blaast haar adem naar binnen. Tegelijk denkt ze: *Wat doe ik? Kus ik hem?*

Zeemeeuwen krijten boven het gebulder van de brekende golven uit, ze richt zich weer op. Alsof ze betrapt is.

Ze ziet hoe de lucht in belletjes tussen zijn lippen terugkomt en hoe zijn borst beweegt. Hij ademt. Hij is niet dood maar hij is nog steeds koud en grauw. Zijn huid is gehavend, er zijn rimpels in zijn hals en gezicht. Z'n knieën zitten vol schrammen en littekens en een kreukelig klein pikkie ligt weggekropen onder groezelige krulletjes.

Als ze languit op hem is gaan liggen, ze wil hem zo warmer maken, schrikt ze van wat die aanraking in haar wakker roept. *Voelt hij dat ook?*

Ze rolt van hem af en werpt een snelle blik om zich heen. Dan staat ze op en kijkt neer op de man.

Hij lijkt zoveel ouder, kan dit Keita wel zijn? Wat heeft hij gedaan om zo bij haar terug te komen? Waar heeft zij dit aan verdiend?

Ze sjort hem aan zijn armen een paar meter hoger het strand op, tot buiten het bereik van de golven. Terwijl ze dat doet, ziet ze blauwe vlekken en lijnen op zijn borst. Het is een plaatje dat opgebouwd is uit streepjes en stippen. Een salamander die z'n kop zo gedraaid heeft dat het lijkt of het beest naar haar kijkt.

Zijn huid heeft nog steeds die kleur van een donderwolk, de tatoeage steekt er nauwelijks tegen af. Als ze haar oor op zijn borst drukt lijkt hij minder koud geworden. Dan voelt ze hoe zijn borst op en neer

gaat. Zij is het die hem die levensadem heeft ingeblazen.

Waarom is hij teruggekomen? Waarom hier?

Ze kan hem terug de zee inslepen. Geen haan die ernaar kraait want niemand heeft hen hier gezien. De oceaan neemt hem terug, de golven schudden hem door elkaar en dan zal hij verdrinken. Hij zal met z'n hoofd tegen de rotsen gesmeten worden. Z'n lichaam zal verbleken en uitgebeten worden. Misschien vindt iemand anders dan wat nog van Keita over is maar hij komt nooit meer terug.

Ze schudt die gedachtes uit haar hoofd, trekt haar windjack uit en legt dat over hem heen. Zorgvuldig begraaft ze de mouwen in het zand zodat de jas niet opwaaien kan. Hij ligt stil. Ze kijkt nog een keer om en loopt dan weg.

Terwijl ze terugloopt galmt het in haar hoofd: *Het is Keita! Het is Keita! Het is Keita!*

Haar benen bewegen in dat ritme tot haar passen versnellen en het in haar hoofd klinkt: *Het kan hem niet zijn, het kan hem niet zijn, het moet een ander zijn, het kan hem niet zijn, het moet een ander zijn.* Haar benen gaan moeiteloos over naar het nieuwe ritme. Na zo'n tweehonderd meter stopt ze en draait zich om. Ze ziet een donker streepje ver achter zich op het strand liggen.

Erboven dansen witte stippen.

Dat zijn meeuwen. Die hebben hem ook ontdekt.

Rotbeesten zijn dat, felle en koude gele ogen hebben ze. Vissenogen. Als ze de kans krijgen zijn ze bereid om elkaar te verscheuren en op te eten.

Ze had haar jack over zijn hoofd moeten leggen om zijn ogen en mond te beschermen maar ze gaat niet meer terug. Ze rent verder op het ritme van: *Keita, Keita, Keita* tot ze hijgend voor de zware glas-en-staal-deur van de flat staat. Daar merkt ze dat haar sleutels nog in de zak van haar jack zitten. Een seconde voelt het alsof ze moet huilen maar dat gaat ze

beslist niet doen. Op dat moment knipt het licht in de hal aan en sloft haar benedenbuurman met een gieter in zijn hand naar de plantenbak. Tot haar gebonk op de deur tot hem doordringt.

'Julio, joehoe! Ik ben het. Je buurvrouw van boven. ' Gelukkig, hij ziet haar, zet de gieter op de grond, recht z'n rug, trekt zijn buik in en doet de deur open. Halverwege zijn verbaasde vraag 'Sleutel kwijt?' is ze al langs hem heen gerend, de trap op naar boven. 'Duizendmaal dank Julio!'

Glad glanzend steen dat de geur van allesreiniger uitwasemt. Uit de hoge vaas met droogbloemen voor het raam grabbelt ze haar reservesleutel. Veilig en vertrouwd is de kamer om haar heen, buiten is het donker. Als ze haar telefoon heeft gevonden belt ze Oscar en vertelt hem zonder inleiding over de man die ze op het strand heeft gevonden. Hij reageert meteen en ze schrikt van zijn strenge reactie. 'Je moet meteen de politie bellen, je hebt daar al te lang mee gewacht. Meteen bellen. Je bent dat verplicht aan de nabestaanden, aan zijn familie. Ze verkeren in onzekerheid over zijn lot, jij hebt nu de verantwoordelijkheid om over hem te vertellen. Als jij het niet doet, doe ik het. '

'Als die politie dan bij mij komt zeg ik dat ik van niks weet' zegt Margela tot haar eigen verbazing en verbreekt de verbinding. Even later belt Oscar om te zeggen dat hij er zelf melding van gaat maken.

'Waarom wilde je het niet melden?'

'Ik wil daar wel over praten maar niet nu en niet door de telefoon.'

Als ze de verbinding heeft verbroken repeteert ze de feiten en belt dan toch de alarmcentrale. Ze spreekt rustig, houdt haar stem laag en legt kort en bondig uit dat ze een drenkeling heeft aangetroffen op het strand bij de Porros. Vervolgens beantwoordt ze alle

vragen tot het haar ineens te veel wordt. Op de laatste vraag: 'Uw telefoonnummer?' antwoordt ze niet. Ze spuugt de zandkorrels die tussen haar tanden knersen uit en verbreekt de verbinding

.

Water

Het jaar waarin Sholo in het dorp aankomt is onge-
woon droog geweest. De winter die normaal genoeg
regen brengt voor het hele jaar heeft weinig kou ge-
bracht en regen is er bijna niet gevallen. Het zaad in
de akkers op de hellingen om het dorp heen ont-
kiemt maar de groene sprietjes die boven de grond
komen zijn geel geworden en zakken terug in de
aarde. De putten van het dorp drogen op zodat de
vrouwen van ver water moeten halen en dat in Ksar-
hamra waar altijd het geruis van stromend water te
horen was.

Sholo moet ongeveer negentien jaar oud zijn als hij
in het dorp aankomt. Niemand zou zijn leeftijd kun-
nen raden. Zijn haren hangen in lange stoffige stren-
gen op zijn rug, zijn ogen zijn rood en als hij praat is
dat in drie talen door elkaar. Wat hij wil zeggen is
zelfs voor wie al die talen verstaat vaak onbegrijpe-
lijk. Zijn kleren zijn kapot en vuil. Er zijn meer dan
twee jaar verstreken sinds zijn vertrek uit Senegal.
Maar de dorpingen laten deze zwerver in hun
dorp toe en geven hem eten en hij mag in een stal
zijn bed maken. Soms heeft iemand wat werk voor
hem.

Misschien waren de oude mensen wel blij dat er een
jonge man in hun dorp was gekomen. Bijna al hun
zonen en dochters waren weg. Misschien hielp het
ook dat Sholo op de een of andere manier de indruk
wekte dat hij ook zo weer weg zou kunnen fladde-
ren, alsof hij een rommelige trekvogel was die even
was komen uitrusten. Dat is in ieder geval hoe het
voor hem zelf voelde. Hij is hier geland en heeft zijn
vleugels opgevouwen. Elke nacht slaapt hij in de
omhelzing van zijn eigen armen. De dorpsbewoners

vergeven hem zijn verwardheid en Sholo komt tot rust.

Hadji Ali is een van de dorpsbewoners die Sholo regelmatig wat eten toestopt. Net als de meeste dorpe-lingen is Ali op leeftijd. Al zijn jongere verwanten hebben het dorp verlaten.

Op een dag brengt Hadji Ali een brood naar Sholo en vraagt hem 'Hoe gaat het met je vandaag?

Hij spreekt Amazigh, zoals iedereen in het dorp. Hij doet dat vanzelf ook tegen Sholo en die antwoordt hem op zijn gewone manier in een mengelmoes van talen. Maar Ali herkent tot zijn verrassing enkele woorden in zijn eigen taal.

Hij vraagt Sholo of hij die woorden nog eens wil zeggen. Die knikt en zegt langzaam en precies nogmaals de drie woorden die hem lang geleden ingeprent zijn: *tagdest-tar-toerin*. Hij weet niet meer wie hem die woorden geleerd heeft, zelfs niet waarom hij ze daarnet heeft gebruikt. Als hij al weet wat ze betekenen kan hij het nog niet zeggen. Maar voor de vriendelijke oude man die hem brood heeft gebracht wil hij die woorden nog wel eens herhalen.

Ali wenkt hem mee te komen. Hij laat Sholo zien dat achter zijn huis nog een laagje water in de put zit en dat hij zich daarmee kan wassen. Ali helpt hem op een vriendelijke, rustige en respectvolle manier om zijn vuile en kapotte kleren uit te trekken. Hij wijst hem hoe hij het vuil van zijn lichaam kan schuren met fijn zand en puimsteen en geeft heerlijk geurende zeep en water om zijn lichaam weer fris te laten ruiken.

De kinderen die nieuwsgierig om de hoek van het huis gluren naar die gekke man die op straat leeft stuurt hij met een paar woorden weg. Sholo krijgt schoon ondergoed van hem en een gestreepte djel-laba en daarna laat Ali hem binnen in zijn huis.

Hij laat hem op de bank plaatsnemen. Sholo zakt diep weg in de zachte kussens en wacht af wat de oude man voor hem in petto heeft. Het voelt of hij in de tijd teruggevlogen is maar hij weet niet goed waar dat hem heeft gebracht.

Ali brengt een geurige kop muntthee. Hij probeert Sholo uit te leggen waarom hij hem naar zijn huis heeft meegenomen maar het heeft geen zin. De jonge man luistert niet. Hij geniet van zijn frisgewassen lichaam en de zachte kussens, van de schone kleren en de zoete thee en een behaaglijke loomheid is over hem gekomen. Hij hoort de oude man bepaalde woorden met nadruk herhalen, dat maakte dat zijn hart weer vlugger gaat kloppen.

Langzaam en precies articulerend zegt hij voor de oude man nog eens de woorden die hij wil horen: *tagdest tar toerin*, precies zoals Mokhtar hem dat ingeprent heeft. Het is de naam van de Modderduivel. Ali wil hem weer naar buiten meenemen maar dat lukt niet. Sholo lijkt overmeesterd door een diepe slaap. Hadji Ali duwt een kussen onder zijn hoofd en laat hem alleen. Hij stelt fluisterend zijn vrouw, die in de keuken brood aan het bakken is, op de hoogte. Daarna gaat hij naar de Sherif om hem te vertellen wat hij zojuist ontdekt heeft.

Die Sherif waar Ali naartoe ging was een jonge man die in Rabat had gestudeerd. Anders dan de andere jongeren die naar de stad waren gegaan, was hij teruggekeerd naar het dorp. Voor de dorpingen werd hij, ondanks zijn jonge leeftijd, een raadsman. Iedereen noemde hem Sherif, een eretitel die voor afstammelingen van de Profeet gereserveerd is. Maar soms wordt deze titel gebruikt voor wie door geleerdheid en een voorbeeldig leven een even hoge status heeft verdiend.

Op vrijdag ging de sherif voor in het gebed. Hij fungeerde als rechter en vertegenwoordigde indien nodig de regering. Zijn belangrijkste functie was die van beheerder van de archieven van het dorp. Daarin was de kennis en het geheugen van eerdere generaties van dorpsbewoners opgeslagen. De oudste stukken waren afkomstig uit de tijd van voor de verdrijving van hun voorouders uit Al Andalus. In het archief waren de regels te vinden voor correct handelen.

Hij ontvangt Hadji Ali in de ontvangstkamer. Op tafel staat een zilveren schaal met koekjes, er is schapenkaas en brood en olijven, een zilveren theepot en theeglazen. Nadat ze over verschillende zaken hebben gepraat en speciaal over de droogte die nu al zo lang duurt, vertelt Hadji Ali dat toen hij nog een kind was in het dorp een Regenmaker woonde. Deze Regenmaker had zijn macht over de regen te danken aan een geheimzinnig wezen dat Modderduivel werd genoemd. Veel verder ging Ali's kennis niet. Hoe die regenmaker te werk ging was een geheim, niemand was daarvan op de hoogte. Er is al heel lang niet meer zo iemand in het dorp. Hadji Ali veronderstelt dat de Sherif van deze dingen beter op de hoogte is dan hij. Dat is niet zo.

'Die zwerver die sinds een paar maanden in ons dorp woont, die man uit Soedan, weet u wie ik bedoel? Hij weet van de Modderduivel. Ik heb gehoord dat hij zijn naam kent. Misschien is hij een Regenmaker. Misschien zal hij, als Allah het wil, met hulp van de Modderduivel de regen bevelen terug te keren. Ons dorp gaat verloren als deze verschrikkelijke droogte niet ophoudt. Een regenmaker kan in zo'n situatie uitkomst brengen. Ik weet de plaats waar hij naartoe moet om de Modderduivel te sommen.

Zou het niet mogelijk zijn dat Allah die man naar ons dorp heeft gezonden om de regen terug te roepen? Anders zal het nog zo ver komen dat we allemaal naar de stad moeten verhuizen en dat ons dorp sterft.'

De jonge man had zich voorgenomen om de oude kennis, die in het dorp bewaard werd, als een waardevolle erfenis te aanvaarden. Een nalatenschap van zijn voorouders die hij wilde respecteren en beter wilde leren kennen ook al werd deze aan de universiteit als achterlijk beschouwd. Wat deze oude man nu vertelt is precies die oude kennis. Hij gelooft niet dat hij in de oude dorpskronieken iets heeft gelezen over een Regenmaker of over de Modderduivel maar hij neemt zich voor te gaan zoeken. Hij is blij dat de oude man naar hem toe is gekomen.

De sherif citeert uit de Koran. Het is de soera die 'Van de grot' wordt genoemd: "En toen Wij de engelen het bevel gaven om te knielen voor Adam knielden zij allen, behalve Iblis. Hij was één van de djinns en gehoorzaamde niet aan zijn Heer. Wie zal hem en zijn nakomelingen als bondgenoten kiezen?"

Deze Iblis wordt ook wel Modderduivel genoemd.

'We zullen zien. Ik geef u morgen antwoord oom. Kom om deze zelfde tijd terug, dan zeg ik u wat er gedaan kan worden. Neem die man uit Soedan dan mee zodat ik hem zelf zien kan.'

Sholo ligt stil op de bank in het huis van Hadji Ali. Zijn hoofd is helderder dan het in lange tijd is geweest. Het is anders dan lang geleden in Mokhtars huis. Hij is die nacht een paar keer wakker geschrokken maar alles is rustig in het huis en niemand heeft hem in zijn slaap gestoord. Het is nog vroeg. Hij hoort de zachte tred van blote voeten.

Dat is Ali's vrouw. Ze gaat naar buiten voor het licht is en komt terug met water en eieren. Daarna gaat ze

stilletjes haar gang in de keuken. Sholo blijft liggen luisteren naar de geluiden van het huis.

Zijn eerste gedachte is *Ik kan nog weglopen voor iemand het merkt* maar ruikt ineens de geur van versgebakken brood. Die komt vanonder de deur en verdrijft iedere gedachte aan weggaan. Hij laat zich van de bank zakken en loopt op handen en voeten naar de keuken. Daar is die oven en daar komt die geur vandaan. Hij sluipt onhoorbaar naar de oven, komt omhoog uit zijn viervoeter houding, grijpt het brood en breekt er een stuk van af. Krak, de kruimeltjes vallen op de grond. Hij brengt het naar zijn mond en...

Ali's vrouw ziet Sholo in de deuropening. Hij staat op handen en voeten en zijn ogen zijn strak op het nog warme brood gericht. Ze schrikt niet, gaat niet gillen zoals sommige anderen gedaan zouden hebben, ze begrijpt dat de man volledig door zijn verlangen naar dat pas gebakken brood in beslag wordt genomen.

Ali had over hem verteld, hij is nu gast in haar huis. Ze breekt een stuk van het nog warme brood af, schenkt melk in een kom, legt het brood op een bord met wat dadels ernaast. Dat schuift ze naar hem toe terwijl ze het Bismillah erover uitspreekt. Daarna verandert alles want door dit gebaar verandert de viervoeter in een mens.

Hij gaat op een stoel zitten, neemt van het brood, drinkt van de melk en eet van de dadels. Daarna neemt hij beide handen van de vrouw en bedankt haar. Dat doet hij in verschillende talen door elkaar maar hij is rustig en zij begrijpt hem. Ze staat toe dat hij haar beide handen vastpakt.

Dan komt Hadji Ali weer thuis. Ze eten samen en drinken thee.

Hadji Ali legt met gebaren en in langzaam Arabisch aan hem uit dat hij met hem naar de Sherif wil gaan.

Die kan dan zelf zien dat hij niet langer een verwarde zwerver is. Niet alleen draagt hij nu schone kleren, belangrijker nog is dat zijn ogen rustig en helder zijn.

De Sherif had in het archief op enkele plaatsen iets gevonden over de Modderduivel. Het was weinig maar er was altijd een verband met water, precies zoals Ali hem verteld had. Soms ging het om een teveel aan water waardoor er ziektes in het dorp waren gekomen en het voedsel bedierf, andere keren was er sprake van ernstig gebrek aan water, zoals nu. Maar in alle verslagen bleef onduidelijk op wat voor manier de hulp van de Modderduivel verkregen was en hoe zijn hulp eruit had gezien. Er was dan wel sprake van een Regenmaker maar over wat die gedaan had is niets in de archieven vastgelegd. Verklaarbaar, meent hij, omdat het werk van de Regenmaker als iets illegaals werd gezien. Iets wat niet strookte met de Islam.

De herinneringen van Hadji Ali kunnen daar meer duidelijkheid over geven. Het lijkt er immers op dat hij een Regenmaker heeft gevonden en dat hij die aan hem zal gaan voorstellen.

‘Het is kennis die niet in de archieven is beschreven omdat het om geheime kennis gaat. De naam Modderduivel wijst erop dat het om een kracht gaat die ook kwaad kan aanrichten. Het is belangrijk dat daar op een correcte manier mee omgegaan wordt.’

Hij citeert nog eens dezelfde soera die hij een dag eerder ook al heeft gekozen.

‘Kan deze Modderduivel Iblis zelf zijn?’

‘Het betekent Sidi, dat ik zelf mee zal gaan als u deze man naar de plek brengt waar die Modderduivel opgeroepen kan worden. Opdat wat gedaan kan worden op de correcte manier gedaan wordt.’

Hadji Ali is opgelucht door deze woorden. De Sherif steunt hem. Hij richt zich tot Sholo en vraagt:

'Kun jij die Tagdest tar Toerin voor ons oproepen en vragen of hij voor water kan zorgen voor ons dorp?' Sholo maakt het gebaar dat hij Mokhtar zo vaak heeft zien doen en antwoordt 'Insh'Allah en dat is wat de Sherif wilde horen.

Deze man lijkt te weten wat hij doen moet.

Sholo vraagt of hij verf kan krijgen en wijst aan welke kleuren hij nodig heeft. Ze spreken af dat ze de volgende ochtend samen de bergen in gaan.

Hadji Ali zal hen naar de plek leiden waar de Regenmaker vroeger de hulp van de Modderduivel heeft ingeroepen. Sholo voelt geen angst voor wat er in de bergen kan zijn. Heeft Mokhtar hem niet verzekerd dat hier zijn verwanten leven?

De volgende ochtend vertrekken de drie mannen uren voordat de zon over de bergen naar de daken van de huizen in het dorp reikt. In de koele schemering lopen ze langs een smal kronkelend pad de bergen in. Hadji Ali heeft genoeg eten en drinken meegenomen voor een lange dag in de bergen. De oude man loopt stug door en gunt de twee jongere mannen geen rust.

Ze komen in een kleine, hooggelegen vallei die helemaal ingesloten is door een krans van kale rotspunten. De zon staat ondertussen hoog aan de hemel als ze daar halthouden.

Op deze plek blijft de bodem ook in droge tijden vochtig doordat het water er geen enkele uitweg heeft en de zon er zelfs op het middaguur de bodem niet bereikt. Maar nu heeft zelfs hier het water zich verstopt. De grond is droog en gebarsten.

'Hier is het. Hier op deze plek heeft de Regenmaker de Modderduivel opgeroepen.'

Ze zijn alle drie erg moe en vallen neer op grote rotsblokken die her en der door de kleine vallei verspreid liggen.

De oude man en de Sherif kijken naar Sholo. Hij zet de tas met eten en drinken neer en geeft de waterkruik en het brood aan de andere twee. Ze eten en drinken zwijgend. Het is het midden van de dag, bloedheet en doodstil. Hoog boven hun hoofden verbreekt een schrille kreet de stilte, er cirkelt een grote vogel hoog boven hen.

De Sherif heeft de verf waar Sholo om had gevraagd, potjes met geel, rood en wit op de ronde kei uitgestald. Sholo staat ernaast en wacht. Hij weet niet waarop het is dat hij wacht.

‘Hoe gaan we nu verder?’

Niemand antwoordt. De sherif en de oude man lopen met voorzichtige passen als jagende ooievaars door het hoge gras. Ze duwen keien om maar vinden niks. Af en toe werpen ze een blik op Sholo.

Zo verstrijken een paar uur in een stilte die steeds ongemakkelijker wordt. Ali en de sherif kijken niet meer rechtstreeks naar hem. Misschien is het pijnlijk voor hen om te zien hoe besluiteloos hij daar staat. Ze kijken wel naar elkaar, Hadji Ali verbreekt de stilte.

‘Er is niet veel tijd meer. We moeten terug. Het is niet verantwoord om hier de nacht door te brengen.

‘Dan gaan we terug. Het is vandaag niet gelukt om de Modderduivel op te roepen.’

Ineens klinkt hees Sholo’s stem:

‘Ik blijf. Als het goed is?’

Zijn woorden verrassen hen maar dit is precies waarom ze hem hier naartoe hebben gebracht. Sholo wilde hen niet voor het hoofd stoten door te zeggen dat hij zich juist op deze verlaten plek meer ontspannen voelt dan op enig moment in hun dorp. Hij begrijpt niet waarom deze plek hem een diep gevoel

van rust schenkt. Hij had meteen geweten dat hij hier wilde blijven maar durfde dat eerder niet te zeggen. Maar nu wel: 'Ik blijf' herhaalt hij naar de twee mannen.

Is het omdat de Modderduivel hiernaartoe zou komen? Hij weet niet hoe hij het moet uitleggen en is bang dat ze het hem kwalijk zullen nemen.

Maar ze stemmen meteen in met zijn voorstel en vertrekken haastig. Eten en drinkwater laten ze achter en ze nemen geen tijd meer om hem te waarschuwen voor de gevaren van deze plek. Sholo's beslissing lijkt de bevestiging van zijn bijzondere vermogens en ze putten er hoop uit op een goede afloop.

Tijdens de afdaling loopt Ali weer voorop en onder het gaan praat hij tegen de Sherif zonder hem daarbij aan te kijken.

'Er zijn drie soorten mensen. Er zijn mensen die van nature gemakkelijk naar voren stappen om leiding te geven. U bent zo iemand Sidi. De meesten van ons wachten graag af tot er zo iemand is. Misschien denken we soms dat een andere richting beter zou zijn of we spreken zacht over onze wensen. Toch luisteren we liever naar de aanwijzingen van wie leiding geeft. Wij willen graag dat er naar ons geluisterd wordt als we een vraag hebben of naar iets verlangen. Dat heeft u ook gedaan, u heeft naar mij geluisterd.'

De Sherif knikt.

'Er is nog een derde soort en ik denk dat deze man tot die soort behoort.'

'Welke soort is dat?'

Ali stopt en draait zich om en zegt met nadruk:

'Het zijn de mensen die wel kúnnen spreken maar hebben geleerd om te zwijgen. Daar is vaak geweld voor nodig. Er is pijn nodig omdat geen mens met

het verlangen te zwijgen en onzichtbaar te zijn geboren wordt. We behoren bij geboorte allemaal tot de eerste of de tweede soort mensen, zo is de mens geschapen.'

'Denkt u dat hij door pijn te lijden heeft geleerd te zwijgen?'

'Ja dat denk ik. Hij leerde te zwijgen en door dezelfde harde les kwam hij op straat terecht. Hij vervreemde van zijn familie en van zijn land en kwam alleen aan bij ons. Het wonder van Allah is dat Hij juist aan mensen zoals hij de macht geeft om te spreken met wezens die voor andere mensen verborgen blijven. Zoals de Modderduivel.'

De sherif knikt en daarna lopen ze stil en in gedachten verder naar het dorp.

Ze zijn weg, Sholo hoort niet meer praten en hij weet nu wat hem te doen staat. Alles wat Mokhtar hem geleerd heeft is teruggekomen. Hij trekt zijn kleren uit en brengt met zijn vingers gele en rode en witte vlekken aan op zijn naakte lichaam. Hij laat de dans die Mokhtar hem geleerd heeft achterwege. Hij gaat op het grote rotsblok liggen en wacht. Onder de gekleurde vlekken op zijn huid schemert de blauwe tatoeage.

Even later verdwijnt de zon ineens achter een bergtop en koelt de lucht af. Sholo rilt. Hij weet wat volgt en toch is daar onverwacht die bekende stem. Hij sluit zijn ogen en luistert.

Het mengsel van aarde en water vormt modder. In Saint-Louis heb je geprobeerd om de kou van de modder uit je lichaam te verdrijven met alcohol. Dat lukt niet. De gloed van de alcohol verlaat je lichaam en de kou komt terug. Steeds meer heb je nodig en het is nooit afdoende want je lichaam verandert in modder en daarna sterf je in de modder. Ik heb je gered. Ik heb uit de modder gehaald en je

hierheen geleid. Je bent kif gaan roken omdat je nog steeds de kou van de modder voelt.

De kif laat je wegzweven als een vogel. Zo kun je dat lichaam loslaten, dat modderlichaam. Je laat het los tot je je lichaam niet meer terug kan vinden. Je voelt geen warmte en kou meer, je voelt niks meer. Dan is niks anders over dan modder. Zo eindigde het in Saint-Louis en hier zal dat niet anders zijn.

Voor jou is veel water nodig. Heel veel water. Het water zal de modder verdunnen en opnemen. Ik wijs je de weg, het water verwacht je.

De stem zwijgt en als hij zijn ogen opent ziet hij niemand. Hij trekt de dikke wollen djellaba over zijn hoofd en krult zijn lichaam op de steen. De slaap komt meteen.

Uren later zakt het donker van de nacht naar de bodem van het dal maar in de lucht verschijnt geen zon. De vormen van bergen en bomen en rotsen blijven nauwelijks zichtbaar in een kille en grijze schemering. Sholo is stijf en verkleumd tot in zijn botten maar er komt geen zonlicht om hem te verwarmen. Het blijft schemerig en de hemel is volledig bedekt door wolken waaruit een fijne motregen valt die hem doet rillen.

Hij rekt zich uit, pakt zijn natte kleren en wikkelt de wollen djellaba strak om zich heen. Hij laat zich van de steen glijden en voelt zijn voeten in de modder wegzakken.

Onderweg naar beneden begint het steeds harder te regenen en Sholo wordt kletsnat. Doordat hij op het glibberige paadje een paar keer uitglijdt en in de natte modder valt is de djellaba al gauw helemaal besmeurd met modder. In een plasje naast het pad beweegt een klein dier met de kleuren die Sholo op zijn vel heeft aangebracht. Het is de kleine neef van de Modderduivel: vuursalamander. Sholo ziet het

niet. Al zijn aandacht heeft hij nodig om niet nog eens onderuit te gaan in een modderige plas. De Modderduivel heeft gezegd dat er water nodig voor hem nodig is, veel meer water om de modder op te nemen. Deze regen is niet genoeg, de modder zit nog overal als hij in het dorp aankomt. Daar is het feest.

Hij sjokt naar het huis van Hadji Ali. Kinderen gillen en dansen om hem heen. Hij wacht voor het huis tot Ali naar buiten komt en hem meetrekt naar achter het huis. Daar wast hij de verf en modder van zich af. Ali geeft hem droge kleren.

De regen is gekomen en het dorp viert opgelucht feest. Niemand weet van de Modderduivel, alleen Hadji Ali en de Sherif wisten van Sholo's missie. Het hele dorp was bang geweest dat ze voor de droogte zouden moeten vluchten, nu is het leven teruggekeerd. Overal zitten mensen te eten en te praten, er is geroezemoes van vrolijke stemmen en er klinkt tromgeroffel. Sholo danst te midden van de dorpe-lingen.

De volgende dag gaat hij naar zijn gastheer om hem te zeggen dat hij niet blijft.

'Dat mag je niet doen. Je mag niet weggaan. Ons dorp heeft een Regenmaker nodig'

Heeft het dorp hem echt nodig? Sholo kan die woorden niet geloven. Hij weet wat hem te doen staat, hij moet doen wat de Modderduivel hem gezegd heeft.

De zee

Een paar weken is Sholo vertrokken. Dankzij de Sherif kan hij meereizen met twee jongemannen uit het dorp. Ze reizen via de haven van Tanger, daar is een visser die hen naar de overkant gaat brengen. Sholo hoeft hem niet te betalen, dat is al geregeld. Ze worden opgehaald door een bemiddelaar.

‘Het getij is gunstig, de stroming zal ons snel naar de overkant brengen. Iedereen betaalt mij nu het afgesproken bedrag.’

De man die de overtocht geregeld heeft telt de bankbiljetten zorgvuldig na en daarna daalt de hele groep af naar de kade. Sholo schrikt als hij ziet hoe klein het scheepje is waar de mensen opstappen. Hij had dat bootje wel zien liggen maar dacht dat ze met het grotere vissersschip verderop aan de kade zouden gaan. Dit bootje is veel te klein voor zo’n grote groep mensen. Toch gaat iedereen aan boord.

Niemand kan zitten behalve de visser in de kleine stuurhut. Hij heeft de opgevouwen bankbiljetten nageteld en weggeborgen, de deur van de hut heeft hij zorgvuldig achter zich op slot gedraaid. Buiten de beschutting van de haven brengt de wind ruisende regenbuien mee, de toppen van de golven slaan soms over de boorden van het diepliggende schip. Zout water wisselt af met de zoete regendruppels die op de gespannen gezichten vallen. Regen en golven lijken wel samen te werken om het bootje al meteen met water te vullen.

‘Het is niet ver meer’ roept de kapitein bemoedigend door het raampje dat hij even geopend heeft zodat ze hem goed zullen horen. Maar de dicht op elkaar gepakte mensen hebben niet veel vertrouwen in zijn woorden. Ze staan in groepjes tegen elkaar